
Nationalbiblioteket

NATIONALBIBLIOTEKETS STRATEGI FÖR PERIODEN 2021–2030

Godkänd av direktionen den 10 december 2019

Punkt fyra korrigerad av direktionen den 3 mars 2020

Vision

Bildning i kärnan av samhället

1. Nationalbiblioteket

Nationens kollektiva minne är en resurs i vårt samhälle som nuet bygger på. Nationalbibliotekets material och tjänster stärker samhällets kunskapsunderlag, bildning, lärande och forskning. Principerna för hållbar utveckling syns i Nationalbibliotekets verksamhet och i utvecklingen av tjänsterna. Vi säkerställer att den kulturella mångfalden och flerspråkigheten i samhället framträder i vår verksamhet och att det publicerade kulturarvet är tillgängligt på ett mångsidigt sätt.

Nationalbiblioteket är en viktig kulturarvsorganisation, en infrastruktur för kunskap och vetenskap samt en aktör som utvecklar den digitala verksamhetskulturen och öppen vetenskap. Tjänsterna möjliggör informationstillgång på lika villkor, främjar tillgången till kulturarvet och skapar förutsättningar för högklassig forskning.

Nationalbibliotekets genomslagskraft i samhället och inom forskningen bygger på unika samlingar, digitala material och tjänster som tillhandahålls via nätet. Vi stärker öppen tillgång till forskning och vetenskap och till det publicerade kulturarvet, och vi främjar möjligheterna att ställa material och forskningsbaserad kunskap till förfogande för vida kretsar.

Biblioteket utvecklar den digitala miljön och är ett kompetenscentrum som stärker minnesorganisationernas förutsättningar att vara verksamma i ett samhälle som förändras. Bibliotekets tjänster bildar en nationellt viktig infrastruktur, som skapar en grund för livslångt lärande och livslång bildning.

2. Utmaningar från verksamhetsmiljön på 2020-talet

Uppgiften att förvara och bevara den nationella publikationsproduktionen och säkerställa att den hålls tillgänglig i en värld som förändras snabbt innebär många utmaningar för Nationalbibliotekets verksamhet. Samtidigt uppkommer också intressanta möjligheter att öka användningen av kulturarvsmaterial och att använda materialet mer mångsidigt.

De tekniska förändringarna och förändringarna i samhället föder nya behov och möjligheter att förmedla och producera informationsinnehåll för forskning, studier, medborgarna och samhället. Utvecklingen av öppen vetenskap, de digitala miljöerna stadda i utveckling och den tekniska utvecklingen kommer också i fortsättningen att kraftigt påverka utvecklingen av Nationalbibliotekets verksamhet och tjänster.

Vi utvecklar infrastrukturen för kunskap och vetenskap i samarbete med centrala aktörer så att tjänsterna möter forskningens behov och ökar medborgarnas möjligheter att få information på lika villkor. Behovet av forskningsbaserad kunskap ökar när livslångt lärande och självstudier får en allt starkare framtoning i utbildningen.

För att kunna svara på utmaningarna från verksamhetsmiljön måste biblioteket stärka samarbetet med de centrala aktörerna. Samarbetet stärker Nationalbibliotekets roll som en aktör som producerar och möjliggör digitala miljöer samt tjänster som berikar forskningsmässigt och upplevelsemässigt.

För Nationalbiblioteket som ett nationellt betydande kompetenscentrum utgör personalens mångsidiga kompetens en grundläggande förutsättning för framgångsrik verksamhet.

3. Nationell uppgift

Nationalbiblioteket svarar för att den nationella publikationsproduktionen förvaras, bevaras och hålls tillgänglig. Biblioteket förmedlar och producerar informationsinnehåll för forskning, studier, medborgarna och samhället samt utvecklar tjänster i samarbete med olika bibliotek, arkiv, museer och andra aktörer. Biblioteket främjar en kultur som präglas av samhörighet och den ställning som föregångare som reser sig ur den.

Nationalbiblioteket utvecklar och erbjuder nationella tjänster på bred front för forskarsamhället, universitetsbiblioteken, de allmänna biblioteken, yrkeshögskolornas bibliotek och specialbiblioteken samt främjar det inhemska och internationella samarbetet på biblioteksområdet i enlighet med riktlinjerna i universitetslagen och bibliotekslagen. Biblioteket lagrar tillsammans med aktörer inom förlagsbranschen inhemska publikationer för forskning och andra ändamål.

Genom sin verksamhet främjar Nationalbiblioteket på ett kraftfullt sätt målen i Undervisnings- och kulturministeriets vision för högskoleutbildningen och forskningen år 2030, nämligen att tillföra bildning, kompetens, forskning och teknologi för människans och samhällets bästa.

Nationalbibliotekets ställning och uppgifter har fastställts genom lagar och en förordning:

- Universitetslagen och universitetsförordningen
- Lagen om deponering och förvaring av kulturmaterial
- Lagen om allmänna bibliotek

4. Hörnstenarna i verksamheten

Hörnstenarna i Nationalbibliotekets verksamhet under perioden 2021–2030 är **öppenhet**, **förnyelse** och **bildning**. Nationalbiblioteket arbetar på ett öppet sätt, förnyas på många sätt och stärker bildningens ställning i samhället.

Öppenhet. Principen om öppenhet styr verksamheten och utvecklingen av tjänster. Nationalbiblioteket genomför principen genom att öppet och frimodigt dela och ta emot idéer och genom att stödja öppen vetenskap. Biblioteket har en öppen verksamhetskultur.

Förnyelse. Genom förnyelse utvecklar vi tjänsternas kvalitet, genomslagskraft, kundorientering och jämlikhet. Vi främjar en verksamhetskultur som värdesätter nyfikenhet.

Förnyelsen bärs upp av ett aktivt samarbete i nationella och internationella nätverk och styrs av principerna om ansvarsfullhet, öppenhet och hållbar utveckling.

Bildning. Vi agerar kulturbärare och utgör bildningens ryggrad – står stabilt på kunskapens sida. Bildning tillhör alla, i goda och dåliga tider, också i en värld som polariseras. Våra ledstjärnor är jämlik tillgång till information, stödjande av förutsättningarna för utbildning och forskning samt förmedling av etisk, tillförlitlig och forskningsbaserad kunskap.

5. Strategiska val och utvecklingsområden

I. Kulturarv för det gemensamma bästa

- I samarbete med minnesorganisationsnätverket stärker vi intresset för kulturarvsmaterial genom att främja tillgången på och synligheten för materialen.
- Vi går internationellt i främsta ledet när det gäller att deponera föränderliga och mångformiga material inom det elektroniskt tillkomna kulturarvet.
- Vi påverkar arbetet med att uppdatera kulturmateriallagen för att minska antalet exemplar som ska deponeras i tryckt format och för att effektivisera elektronisk lagring och långtidsförvaring.
- Genom digitalisering inriktar vi oss på att erbjuda omfattande sammanhängande material som är öppet tillgängliga.
- Vi främjar tillgången på material och tjänster genom att utveckla interoperabla lösningar med tillhörande infrastruktur i nationellt och internationellt samarbete.
- Vi utvecklar beskrivningen av material i enlighet med principerna för öppna länkade data.

II. Nationalbiblioteket i kärnan av forskarsamhället

- Vi främjar forskarnas möjligheter att publicera öppet i inhemska och utländska publikationskanaler och vi effektiviserar långtidsförvaringen av forskningspublikationer.
- Vi bygger långsiktigt upp flerspråkiga och mångvetenskapliga samlingar till stöd för forskning.
- Vi utvecklar våra materialtjänster för att de ska stödja arbetsmetoderna inom digital humaniora och en öppen delning av forskarnas verktyg.
- Vi deltar i forskningsprojekt som stöder bibliotekets verksamhetsområde.
- Vi främjar öppen vetenskap i en inhemsk och en utländsk kontext enligt principen "forskningsdata är så öppna som möjligt och så stängda som nödvändigt".

III. Nationalbiblioteket som en resurs för bildning och lärande

- Bibliotekets öppet tillgängliga digitala tjänster skapar förutsättningar för att förnya undervisningen, lärandet samt forsknings- och innovationsverksamheten.

- Vi stöder åtgärder för att skapa och använda öppet tillgängliga studiematerial med målet att främja livslångt lärande och undervisning på olika nivåer i grundskolorna, läroanstalterna och högskolorna samt inom det fria bildningsarbetet.
- Data som biblioteket producerar hanteras i enlighet med FAIR-principerna, och vi vägleder användarna i att använda data ansvarsfullt.
- Vi utvecklar bibliotekets utrymmen med ett experimentellt grepp.

IV. Ett starkt kompetenscentrum via nätverkssamarbete

- Vi stärker kulturarvsorganisationernas samarbete samt interoperabla tjänster på det nationella och det internationella planet.
- Vi utvecklar biblioteket till ett brett kompetenscentrum som är aktivt i kulturella och vetenskapliga nätverk.
- I samarbete med vårt partnerskapsnätverk arbetar vi för att utveckla lösningar inom maskininlärning och artificiell intelligens samt datamaterialtjänster som utnyttjar kulturarvsmaterial och metadata.
- Lösningarna för de digitala tjänsterna bygger huvudsakligen på en öppen källkod, öppna gränssnitt och omfattande nationellt och internationellt samarbete.
- I samarbete med våra partner upprätthåller och utvecklar vi den kompetens som förändringarna i samhället kräver enligt devisen "vi testar, vi misslyckas, vi vågar".